

מסיבה בניו-יורק: חשיש להורים

דמויותיו נראות מגוחכות לעתים קרובות, הרי זה רק עקב הנסיבות, והן אינן מעוררות אף פעם בוז. לכל היר-תר — השתתפות בצער ורחמים. הפשטות מאפיינת גם את הצד הטכני של הטרט. המצ-למה נמצאת תמיד במקום שממנו רואים הכי טוב את הנעשה לפניו, ללא התחכמות מיותרת, גוון הצילומים טבעי ונטול בכוונה כל ברק היצוי.

אגודת צער בעלי ילדים

התפשטות (פאר, תל-אביב, ארצות-הברית) — סרטו האמרי-קאי הראשון של מילוש (אהבור-תיה של בלונדינית) פורמן, הוא הוכחה חותכת לכך, שכישרון אינו מוגבל בגיאוגרפיה, ומי שהיה לו מה לומר על החברה הצ'כית, יש לו מה לומר, ובשפע, גם על החברה האמריקאית.

סיפורו של פורמן פשוט בהחלט: בת יחידה בורחת מבית הוריה, ואלה מחפשים אותה בכל רחבי ניו-יורק. מה שמעניין בסרט הוא השלבים אותם עוברים הבת וה-הורים, עד אשר הם מוצאים זה את זה. שלבים בהם מראה פורמן, כי שני הצדדים מתוסכלים וסובלים, ושני-הם ראוים לאותה מידה של הבנה והתחשבות. עם קצת רצון טוב מכל צד, אין ספק שאפשר יהיה אפילו למצוא שפה משותפת בין השניים. תוך כדי נדודים על פני הכרך הגדול, ניתנת לפורמן ההזדמנות לתאר את הווי החיים באמריקה, כפי שהוא נראה בעיניו. מצד אחד, הנוער — מיבחיני-כשרונות צעיר-ים, סמים, היפס וכל השאר. מצד שני, ההורים — אנ-שים פשוטים הצמאים עדיין לחיים, מתארגנים באגודות של „הורים אשר הונחו עליידי ילדיהם“ ומוכנים אפילו ללמוד את מלאכת עישון החשיש, כדי לתפוס את משמ-עות ההנאות של צאצאיהם. אם כי הסרט, ביסודו, הוא קומדיה חברתית, נזהר פורמן ואינו גולש אפילו פעם אחת אל הסרקאזם. אם

כאשר הופיע הספר, היתה אופנת המחאה האנטי-מיליטריסטית באמריקה עדיין באיבה. מלחמת ויאטנאם רק החלה, כולם האמינו עדיין שהיא צודקת, ושכלל אמריקה אינה יכולה להיות מעורבת במלחמה שאינה צודקת.

ואז בא הלר והטיח את מילכוד 22 בפני כולם. אנשים חטפו את הספר, בלעו אותו מתוך סקרנות, אבל רבים עוד אמרו: „גועל-נפש! זה ביוון של הצבא הנאצל בעולם!“ ואשר להוליבוד, היא לא היתה מוכנה לגעת בו אפילו בקצה האצבע. שניים-עשר הנועזים התאימו לה הרבה יותר.

אבל הזמנים השתנו. עיר-הסרטים למדה למחות בקולי קולות, מאז שהסתבר לה כי המחאה משתלמת. וההתקדמות, בכיוון זה ממש מסחררת. מאש נעשה בתקציב פערט, ומחבר הסיפור פחד לחתום את שמו האמיתי, אבל הכניס לקופתו עשרות מיליוני דולרים. אנשי העסקים למדו את הלקח, וכאשר בא מייק ניקולס והציע להסריט את מילכוד 22 קיבלו אותו בורעות פתוחות. הוא רצה קרוב לעשר רים מיליון דולר בשביל ההפקה? בבק-שה. מייק חתמים על הצ'ק. שחקנים? אלן ארקין בתפקיד ראשי, ארט גארפונקל (מצמד סיימון וגארפונקל) בתפקיד דר-מטי, אורסון וולס בתפקיד אמיוודי, ועוד שמות מפורסמים כמו מארטין באלום, ג'ון וויט, אנתוני פרקינס או פולה פרנטיס חולפים על הבר? למה לא. מילכוד 22 הוא צו השעה.

ומייק ניקולס לא התבייש להרחיק לכת בדרך שסלל לו W.R.M. הסאטירה הפראית והאכזרית שבספר המקורי מפסידה אולי קצת מעוצמתה תוך כדי תימצות. אבל אי-אפשר לטעות במסקנות הגובעות מכל המעשיה הזאת. המלחמה היא מעשה טירוף המשרת את הנבלים, מעשיר את הרמאים, שומר על הצבועים, והורג את כל האחרים, התמימים מכדי להבין מה פשר המלחמה, או חסרי הישע מכדי להציל את עורם.

המעשה השפוי היחידי שאפשר לעשות בנסיבות אלה הוא לברוח.

מילו מוכר לאלוף-מישנה ביצה

ירדפו אחריך? ברח! יחפשו אחריך? הסתתר! יקראו לך בוגד? או שיקראו לך. טוב הבוגד החי מן הגיבור המת.

רק אחד לא יכול לברוח. זה החייל בלבן. הוא שוכב במירפאה. איש אינו יודע מיהו, או מה קרה לו. גופו, מכף רגל ועד ראש, נתון בקליפת גבס עבה, עם חור אחד במקום המשוער של הפה. שם תוקעים מדי יום את המדחום. את המזון הוא מקבל מבקבוק המחובר בצינור לידו הימנית. ואת מה שהוא מעכל הוא מוציא דרך צינור אחר, היוצא מבין רגליו אל בקבוק שני, כאשר בקבוק אחד מתרוקן, והשני מתמלא, ממהרת האחות למקום, ומחליפה בין הבקבוקים.

החייל בלבן אינו מדבר, אינו נאנח, אינו מתלונן. מדי יום באה האחות ותור-קעת מדהום בחור של הפה, מחליפה את הבקבוקים והולכת. יום אחד, הוציאה את המדחום התכוננה בו והודיעה שהחייל בלבן מת.

אופיר וקישון בצחוק ודנוע

השוטר אזולאי (הוד, תל-אביב, ישראל) — כל מי שמחפש יידור עברי על בדי הקולנוע, ואוהב את ההומור של אפריים קישון, לא יוכל בשום פנים ואופן להתאכזב מן הסרט הזה. יש בו כל מה שמאפיין את קישון: סאטירה מפולפלת, קצת הומור אבסורדי, כמה בדיחות עדתיות, ומידה מת-אימה של „שמאלץ“ למריחה על לב רגיש. נוסף לכך יש בו, בסרט זה, עוד תכונה חיובית בהח-לט — נוכחותו של שייקה אופיר, אשר לשם שינוי אינו מצויר קריקטורה של שוטר, אלא מנסה, וברוב המיקרים גם מצליח, ליצור אמון בדמותו של השוטר השלומיאל בעל לבהזהב, שאחרי עשרים שנות שירות במטרה, הגיע לדרגת רב-שוטר, וכל ממוניו חולמים רק על דבר אחד: היום בו יוכלו להודיע לו על אי-חידוש החוזה שלו. מה שנוגע לסיגנון הקולנועי, אולי אינו תמיד אלגנטי, אבל יש בו הצחקות רבות: למשל הצילום הארוך של אזולאי ואיש הג"א (אריה אליאס), ההולכים בנחת באחת מסימטאות יפו, שעה שברקע מתנפלת כנופיית שוודים במרץ רב על חנות ומריקה אותה מתוכנה.

דוגמה אחרת: שוודים מארגנים פשע למען אזולאי — וזאת אומרת, שהם מובילים אותו כמעט בכוח למקום בו הסתירו את הביצה, כדי שיוכל לגלותה. איש מטיל עם צלב זהב גדול מתחת לאפו של השוטר, וזה אינו מש-

בעל הבית להגנת הדייר

ליאו האחרון (פריס, תל-אביב, אנגליה) — סרט זה הוא פרי דמיונו של במאי (ג'ון בור-מן), אשר ראה בחייו הרבה מאוד סרטים וניסה לדחוס לכאן כל התרשמויותיו מכל יצירות-המופנט של הקול-נוע. החל מן „החלון האחרון“ של היצ'קוק, דרך סרטי פליני, עם קימנצ'י מחאה סוציאלית וכוח שחור, פשע מאורגן ואגודות-סתר מסוכנות. שום דבר לא נעדר כאן. פרט, אולי, לנושא מוגובש אשר ידביק את כל המרכיבים יחד.

ליאו האחרון הוא אורניטולוג, הירוש מאביו רחוב שלם באחד מפרברי-העוני של לונדון, וכאשר הוא מגלה, בעזרת משקפת, דרכה הוא מתבונן ללא הרף דרך חלונו-תיו האחרונים, את מצבם הנורא של אלה הצריכים לשלם לו שכר-דירה, הוא מחליט להושיט להם עזרה. אלא שה-חברה הבורגנית, בתוכה הוא חי, קמה נגדו, ומנסה להפ-ריע לו במזימתו הנאצלת. חסוף יכול להתפרש כנצחון, לכאן או לכאן, כפי שיתחשק לצופה הממוצע.

מארג'לו מאסטרואני משתדל כמיטב יכולתו למלא את תפקידו של הירוש מעצם ירושתו, איש המנסה לעזור, אבל אינו יודע איך, ובסופו של דבר לא נקלט בין העשירים וגם בין העניים החשדניים אינו מוצא את מקומו. אבל בעיותיו האישיות של גיבור הסרט מעניינות את הבמאי בורמן רק מעט. הוא מעדיף לחפש הזדמנויות

מסטרואני: בעל-בית רחום

לצילום דרך פריזמות, המכפילות את הדמויות על הבר, לערוך מרחצאות תורכיים נוסח „סאטיריקון“, ומסיבות חשק נוסח „דולצה ויטה“, או הרבת פס קול מסובך ומלא אפקטים, המעוררים אולי התפעלות מבחינה טכנית אבל אינם מוסיפים הרבה לטרט עצמו. מי שמתעניין בשיטות העבודה של בורמן לא ישתעמם, אבל הישגים טכניים אינם תחליף לטרט משובה.